

פרשת נשא תשע"א ברכת כהנים

במדבר פרק ו

(כב) וַיְדַבֵּר יְקֹנֶק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כג) דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִבְרַכְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר
לָהֶם: ס (כד) יְבָרְכֶךָ יְקֹנֶק וַיִּשְׁמְרֶךָ: ס (כה) יָאֵר יְקֹנֶק בְּנֵיו אֱלֵיךָ וַיַּחַנְדָּ: ס (כו) יִשָּׂא יְקֹנֶק
בְּנֵיו אֱלֵיךָ וַיִּשֶׂם לָךְ שְׁלוֹם: ס (כז) וַשְּׁמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֶם:

רש"י

(כג) **אמור להם** - כמו זכור שמור, בלע"ז דישנ"ט (באמרכם): **אמור להם** - שיהיו כולם שומעים:
אמור - מלא, לא תברכם בחפזון ובהלות, אלא בכוונה ובלב שלם: (כד) **יברכך** - שיתברכו נכסיך:
וישמרך - שלא יבואו עליך שודדים ליטול ממונך, שהנותן מתנה לעבדו אינו יכול לשמרו מכל אדם,
וכיון שבאים לסטים עליו ונוטלין אותה ממנו, מה הנאה יש לו במתנה זו, אבל הקב"ה הוא הנותן הוא
השומר. והרבה מדרשים דרשו בו בספרי: (כה) **יאר ה' פניו אליך** - יראה לך פנים שוחקות, פנים
צהובות: **ויחנך** - יתן לך חן: (כו) **ישא ה' פניו אליך** - יכבוש כעסו: (כז) **ושמו את שמי** - יברכום בשם
המפורש: **ואני אברכם** - לישראל ואסכים עם הכהנים. דבר אחר ואני אברכם לכהנים:

המב"י

(כג) **דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו** - כבר הזכרתי בסדר ויהי ביום השמיני (ויקרא ט כב) כי
צוה את אהרן לשאת את ידיו אל העם ולברך אותם ביום ההוא, וכאן צוה לדורות לאהרן ולבניו ופירש
הברכה שיברכו אותם. והזכירה בהקמת המשכן, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. וכמו
שאמרו רבותינו (סוטה לו ב) במקדש בשם המפורש ובמדינה בכנויו, במקדש היו אומרים אותה ברכה
אחת ובגבולין שלש ברכות, כי הברכה במקדש מיוחדת בשם המיוחד: (כד-כז) וטעם **יברכך ה'**
וישמרך - על דרך האמת, כי הברכה מלמעלה, והשמירה שתשמור אותה, כטעם זכור ושמור. ועוד יאר
השם - הגדול את פניו - המביטים בך, וכך אמרו בספרי (נשא מא) ר' נתן אומר זה מאור שכינה. ויחנך
- שתשא חן בעיניו, כענין שאמרו (ב"ר ט ד) עולמי עולמי הלואי תהא מעלת חן לפני בכל שעה. ועוד
ישא השם פניו - אל השמים ממעל וישם לך שלום - הכל בביתך, וכך אמרו בספרי (נשא מב) ר' נתן
אומר זה שלום מלכות בית דוד. ושמו את שמי - הגדול על בני ישראל, ואני אברכם - כי אני המדבר
הנני, ושלום:

בעל הטורים

(כג) **כה תברכו** - להזכיר זכות ואני והנער נלכה עד כה (בראשית כב, ה). וכה יהיה זרעך (שם טו, ה).
וזהו אשר עד כה ברכני ה' (יהושע יז, יד). וכ"ה אותיות בפסוק שמע ישראל (דברים ו, ד). וכ"ה פעמים
לשון ברכה בחומש. וכ"ה פעמים שלום בחומש. ולכך מתחיל ברכת כהנים בברכה ומסיים בשלום.
וזהו ה' יברך את עמו בשלום (תהלים כט, יא). אמור להם. מלא, כנגד ו' ברכות יברכך וישמרך יאר
ויחנך ישא שלום. כנגד ו' תורה ה' עדות ה' פקודי ה' מצות ה' יראת ה' משפטי ה' (תהלים יט, ח-ג):
(כד) **יברכך ידוד וישמרך** - התחלת התיבות עולה כ"ו כנגד השם של ארבע אותיות. וסוף התיבות ד'
ה"ך עולה מ"ה כנגד השם של מ"ה תיבות. וזהו ה' ישמר צאתך ובואך (תהלים קכא, ח). וג' תיבות
בפסוק כדי להזכיר זכות ג' אבות. ובהם ט"ו אותיות על שם האבות שראו זה את זה ט"ו שנים. וזכות
השבטים עם האבות הם ט"ו. יברכך. בזכות אברהם דכתיב ביה (בראשית כד, א) וה' ברך את אברהם
בכל. ושלשה תיבות בפסוק כנגד ג' ברכות שנאמרו בו. ואברכך (שם יב, ב). והיה ברכה (שם). ואברכה
מברכך (שם שם, ג). יברכך ידוד. בגימטריא בנכסים ובגוף: (כה) **יאר** - כנגד יצחק שראה בעקידה ומת
והאיר הקב"ה את עיניו והחיהו, כדאיתא בפרקי רבי אליעזר (פי לא). יאר. להפך ראי שהיה עולה
ראיה. ויש בו ה' תיבות וכי אותיות, כיצחק שהיה אחר כי דורות ושמר ה' חומשי תורה: (כו) **ישא** -
כנגד יעקב דכתיב וישא יעקב רגליו (בראשית כט, א) וכתיב ביה (שם כח, כא) ושבתי בשלום. ויש בו ז'
תיבות כנגד השבטים אשר נולדו בז' שנים. וכ"ה אותיות כנגד כ"ה תאמר לבית יעקב (שמות יט,
ג). וישם. יש בו ז' תגין שבז' דרכים ישם לך שלום. על שם ובשבעה דרכים ינוסו לפניך (דברים כח, ז).
שלום. בגימטריא עשו. הוי מקדים שלום לכל אדם ואפילו בשלום גוי: (כז) **ואני אברכם** - בגימטריא
אסכימה עלי ידיכם. ושמו את שמי וגוי ואני אברכם. וסמך ליה ויהי ביום כלום. זהו בכל המקום
אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך (שמות כא). ויהי ביום כלות. סמך חנוכת מזבח לברכת
כהנים רמז לחשמונאים שיעשו חנוכה. ועוד כדי שלא תשלוט עין הרע במלאכתם לכך ברכם תחלה.
וסמך למשכן שבזכות המשכן יהיה שלום. וכן דוד סמך ה' יברך את עמו בשלום (תהלים כט, יא)
למזמור שיר חנכת הבית (שם ל, א):

פר קדושת לוי - פרשת נשא

וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם. והכלל הוא כך, דהנה הבעל שם טוב היה מוכיח תמיד את העולם בזה הפסוק (תהלים קכא, ה) ה' צלך, דהיינו כמו שהצל עושה מה שאדם עושה כך הבורא ברוך הוא כביכול עושה מה שאדם עושה. ולכך צריך האדם לעשות מצות וליתן צדקה ולרחם על העניים כדי שיעשה הבורא ברוך הוא גם כן עמו טובות. והנה המדה הזאת נקרא כה, כי פירוש המלה של כה הוא כך, פירוש כמו שהוא עושה גם כן הבורא ברוך הוא עושה. וזה ידוע שהבורא ברוך הוא רוצה להטיב לעמו ישראל, כי יותר ממה שהעגל רוצה לינוק פרה רוצה להניק. וצריך האדם כשעומד להתפלל לפני הבורא ברוך הוא כל תפילת י"ח או שאר דברי תחנונים צריך להתפלל רק שיהיה להבורא ברוך הוא תענוג מזה כמו שאמרו במשנה (אבות ב, ט) אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת, פירוש שיהיה המעשה של אדם רק כדי שיהיה להבורא תענוג מזה. וזה ידוע כשאדם מתפלל בשבילו אזי נקרא מקבל וכשאדם רוצה לקבל דבר אוחז הגב יד לארץ והתוך יד למעלה. אבל כשאדם מתפלל רק שיהיה לבורא ברוך הוא תענוג מזה אזי נקרא משפיע שהוא משפיע כביכול בהבורא ברוך הוא והמשפיע אוחז גב יד למעלה ותוך היד למטה. והנה ברכת כהנים הוא בנשיאות כפים, דהיינו שאוחזים גב ידיהם כנגד פניהם כמו מי שירצה להשפיע. וזה פירוש הפסוק כה תברכו את בני ישראל, דהיינו שיברכו את ישראל כדי שיהיה להבורא ברוך הוא תענוג מזה ותהיו אתם משפיעים כביכול בהבורא ברוך הוא ואחר כך הבורא ברוך הוא ישפיע לכם כל טובות וברכות על ישראל כמו שאמרנו שזה המדה נקרא כ"ה כמו שישראל עושים כביכול הבורא ברוך הוא גם כן עושה ומשפיע לעמו ישראל טובות וברכות חיים ושלוש אמון:

העמק דבר

(כג) **אמור להם.** לפי הפשט שני אופני ברכות כהנים היו גם בבהמ"ק. חדא בנשיאת כפים כמו האומר לחבירו. וחדא בתפלה כדאי' במס' תמיד פ"ה והובא בברכות די"א אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת וברכו את העם כו' וברכת כהנים. וכמשי"כ התוספות שם וכבר ביארנו מקור הדבר בפרשת שמיני גבי ברכת אהרן ביום השמיני. ומשי"ה פירש הכתוב כאן דנוסחות שתי הברכות שוין היינו כה תברכו בשעת התפלה שלא באמור להם: **אמור להם.** הוא בנשיאת כפים ובאמירה לישראל: (כד) **יברכך ה'.** נכלל בזה לכל אדם כפי הראוי לו להתברך. כמשי"כ בספר דברים ט"ז ט"ז עה"פ ולא יראה את פני ה' ריקם וגו' כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך. הברכה תהא לפי הברכה שנתברך עד כה. לעוסק בתורה בלימודו. ולעוסק במסחר בסחורתו. כך נכלל בזו הברכה הכללית יברכך ה' תוספת לכל אדם במה שיש לו: **וישמרך.** דכל ברכה בעי שמירה שלא יהפכו לרועץ ח"ו. בעל תורה בעי שמירה מן הגאווה וחה"ש וכדומה. וכמשמעו שלא ישכח. בעל נכסים בעי שמירה שלא יהי עושר לרעתו כמו בקרח ונבות הזירעאלי וכדומה. וכמשמעו שמירה מגניבה ואבידה. וכדומה כל ענין הטעון ברכה. נדרש לשמירה מן הגורם לצער:

(כה) **יאר ה' וגו'.** היינו שהכל יראו שעליך זורח ה' ולא שזהו הצלחת המזל. ומשמעות פניו. היינו השגחתו כעין לשון ופניתי אליכם. ויש שהוא מושג מהקב"ה אבל אינו ניכר שאך השגחת ה' עליו. וא"כ ההשגחה שלא באורה. אבל כאשר הכל מכירים שהשגחת ה' היא מצלחתו מיקרי יאר ה' פניו אליך. יהיה פניו אליך בהארה: **ויחנך.** קבלת התפלה ובקשה מיקרי חן וחסד. כלשון המקרא בס' ישעיה (לג ב) ה' חננו לך קוינו. ואין קווי אלא תפלה כדתניא דמכילתא וספרי. ומשה רבינו בשעת העגל אמר בסמיכות לבו בטוח בה' שישמע תפלתו. משום שאתה אמרת כי מצאת חן בעיני כמשי"כ בס' שמות ל"ג י"ב. ומזה הטעם דרשו בחגיגה דף י"ב כל העוסק בתורה בלילה חוט ש"ח משוך עליו ביום שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לאל חיי. פי' מה יהיה חסדו אשר יצוה ה' על העוסק בשירה בלילה. היינו תפלה לאל חיי. שתקובל תפלתו. והנה אחר שיאר ה' פניו. והכל יראו שאהוב אתה בעיניו ית' ממילא מובן שיבקשו בני אדם ממך להתפלל ברעותיהם. משי"ה הסמיד הברכה לזה ויחנך. שתקובל תפלתך גם עבור אחרים:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.